

Važnost alata za čovječanstvo

ALAT KAO PRODUŽETAK RUKE I UMA

Materijalni alat omogućio je stvaranje informacijskog alata, baš kao što je produžetak ruke omogućio nastanak produžetka uma.

prof. emer.

Igor Čatić

Razlikovanje među vrstama alata otkriva mnogo o razvoju živih bića, ali i o posebnosti čovjeka. Alat je, u najširem smislu, sredstvo djelovanja - to je produžetak sposobnosti nekog organizma. U biljnom i životinjskom svijetu alati su rezultat evolucije: nastaju spontano, bez namjere i koriste se u okviru urođenih obrazaca ponašanja. Tako mrav koristi list, ptica gradi gnijezdo, a biljka razvija trn. Sve su to oblici alata koji nisu zamišljeni, nego nastali prirodnom odabirom.

Čovjekovi alati pripadaju posve drugačijoj razini. Oni su rezultat namjere, promišljanja i planiranja. Prvi među njima bili su materijalni alati - produžetak ruke. Kamen, bat, sjekira, dlijeto: to su sredstva koja su čovjeku omogućila oblikovati svijet oko sebe, ali i oblikovati samoga sebe. Upravo su ti materijalni alati otvorili put sljedećem velikom koraku: stvaranju informacijskih alata.

Informacijski alati, od jezika i pisma do računala i umjetne inteligencije (AI), predstavljaju produžetak uma. Oni nisu samo sredstva za djelovanje, nego i sredstva za mišljenje. Njihov razvoj nije slučajna, već slijed koji proizlazi iz čovjekove sposobnosti da zamisli ono što još ne postoji.

U tom evolucijskom nizu vidi se jasna logika: materijalni alat omogućio je stvaranje informacijskog alata, baš kao što je produžetak ruke omogućio nastanak produžetka uma. Razumijevanje te povezanosti pomaže da se bolje shvate i današnje tehnološke promjene. One nisu prekid, nego nastavak dugog puta koji je započeo prvom ljudskom namjerom da oblikuje alat - i njime svijet. ■

Izvornik:

Hrvatski fokus

